

# ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.



Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> дин.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

## СРПСКА МАЈКА.

— ПОСРЕЂЕНО —

„Ох, како се барјак вије!  
Па како се ханџар сија!  
Пусти мене с бабом мајко  
Да у битку пођем и ја!“

„Још је рано мили сине!“  
— Њему збори мајка тио —  
Па испраћа војна свога  
У бој што је полазио.

„Како лепо рог дудуче!  
Почуј мајко! Пусти сина  
Донећу ти лавор-венац  
И бисера и рубина!“

„Имам доста бисер-кама!“  
— Рече мајка жалостива —  
А из ока бисер-суза  
На лицу се одејаива.

„Шта си пута мајко рекла  
Све учинит' за ме сама! —  
Ох пусти ме у бој љути  
Да не горим, а од срама!“

„Још си нејак, мили сине  
Ал' ће дати Господ свети,  
Па ћеш и ти скоро моћи  
У десници мач понети!“

„Нисам мајко!“ — синак рече —  
Па мач очев доле скиде.  
Мач је тежак, а по њему  
Кржави се венци виде.

У десницу слабу узе  
И дићи га хтеде горе,

Ал' је тежак, рука слаба  
Па га брзо спусти доле.

Мила суза мајку кваси,  
Она теши свога сина:  
„Порастаћеш бог ће дати!“ ..  
Рог се чује из даљина....

\*

Одраст'о је мили синак  
За војника може стати,  
Сад га у бој напред креће  
И сама му мила мати:

„Ево мача, напред сине!  
Отац браћа твоја с' пали  
За род, језик, српско име  
У боју су живот дали!“

„Сјајно ти је име твоје,  
С правом Срб се можеш звати!  
Учини га још сјајнијим  
Да ко сунце може сјати!“

„Нек му сјају позавиди  
Сваки, ко се Срб не зове!...  
У бој сине време дође,  
Да испуниш моје снове!“

„Ја ти више нисам мати  
Љубав за ме нек не сија,  
Сад ти ј' мати домовина,  
А ја сам ти сад мађија!“

„За њу с' моли и њу воли  
За њен живот, њено име  
Нек ти срце бије увек  
Нека за њу — и погине!“

## КУЋА И ШКОЛА.

**Н**им се међу људма појавила мисао за вишим животом, чим је човек почео да расуђује о свом бићу и чим је осетио, да цел његовог живота има узвишеније опредељење, него што имају остали земни створови, он је већ стао ногом на први културни степен и пењао се после толико даље у вис, у колико је више размишљао о себи и своме животу.

Размишљања овака продирала су све дубље у законе природне и износили отуда све веће тековине, те се тако прибрао до наших дана голем низ наука и вештина, које служе овим и потоњим нараштајима за жив извор свог даљег проучавања и усавршавања.

Сва та умна тековина прошлих векова назива се *култура*; а она је данас најјача снага на земљи, јер она не само да оживљује и подржава народ у ком поникне, него присваја све докле допире; па зато је постала главна цел и мета свију образованих народа.

Културна знамења појављивала се међу људима још у прво историско доба, а огледала се у религиозним осећајима појединих народа. Управо је зачетак културе у вери, јер вера је пружила прву моћ духу човечијем, да се вине у више духовне светове, да се узвиси над обичним жељама и да се уздигне над свакидашњим телесним потребама. И који народ ил човек има чистије и узвишеније појмове о вери, тим је и културно надмашнији од оног, који стоји и живи још у уској свери верских мисли, јер какав је човек, онакав му је и Бог, рекао је Гете.

Тако дакле у зачетку вере, морамо тражити и зачетак културе, која се после васпитањем и образовањем људским све више ширила и разграњавала, док није израсла овако величанствена, као што се огледа ево у нашим данима.

А кад би историчким путем истраживали, како су поједини народи и у поједина времена мислили и радили на васпитању и образовању свога подмлатка, дакле на ширењу културе, нашли би, да су увек погледе своје упирали на верске идеје

и тежили, да приближе и подигну човека до оних висина, која су им лебдила пред религиозним очима, те по томе историја васпитања стоји у тесној свези с историјом религиозних момената и принципа.

Све вере (религије) могу се поделити на природне вере и на одкровења божија. У природне вере узимају се све старе незнабожачке вере, које су своје верске идеје и осећаје доводили у свезу с природом људском и с природним појавима, те отуда и наука о васпитању није могла у њих да се узвиси на виши поглед о човечијем опредељењу, те је и пала, као што су пали са висине и народи ти, што су тражили цел човечију само у земним и стварним насладама.

У одкровења спадају старозаветна јудејска и новозаветна хришћанска вера; одкровења ова прва скидају с човека грех, мире га с Богом, најузвишенијим и најсавршенијим бићем и траже у крајњој мети, да човека уздигну до тог највишег савршенства. С хришћанством је поникла човечност (хуманизмус); у њему је освештано братство и јединство међу људма; личност је добила своје право и уздигла се на површину правде. Хришћанство је полако блажило и временом изгладило сталешке укорењене предрасуде и мало по мало укинуло ропско подчињено стање међу људма. И жена није више по хришћанској науци робиња и слушкиња мужа и куће, него једноправна личност.

Но и у хришћанству је морао протећи дуг низ векова и година, док се појам те узвишене науке пречистио и сазрео и једва је наш век доспео до те среће, да види, како се данашња наука о васпитању, која је ухватила свој корен у идеји хришћанства, проглашује за *општом човечанском* имаовином.

Песталоције је (1746—1827.) први изјавио, да је васпитање *општа народна ствар*, кућа прва школа, а мати прва учитељица.

Истина и до Песталоција је било у хришћанству људи, који су васпитну цел неговали и васпитну науку многим лепим

и здравим мислима расветлили, али је он први прогласио васпитање за *omniſu цел*, те од то доба је васпитна струка и добила свој велики и важан значај у друштву, а наука о васпитању своје угледно место у редовима данашњих многобројних научних испитивања.

Код нас је то васпитно поље, и ако једно од најважнијих, још по најслабије научно обрађено, те смо упућени да и у оваким кратким одломцима износимо на трезву народну по коју научну истину, која ваља да расветли ову и ону заблуду и наведе нас на пут, који ће скренути подмладак наш бољој будућности.

У оној великој ревности за напредним васпитањем, која је настала особито после реформације, заилазили су људи и од високих наука на странпутице васпитне, док нам наш век није показао и открио два блиска, али најбоља и најчистија извора за добро васпитање народно — *кућу и школу*, те сад нам остаје само да повучемо границе и обележимо дужности једне и друге чињенице, које воде народни живот у лепше дане.

Наш свет, особито овај интелегентнији, који више мисли и више жртвује за васпитање деце своје, није начисто у овом питању, колико школа, а колико кућа има да ради на васпитању, те једни сво добро а други опет сво зло друштвено школи или кући набацују; многи пак траже изворе злу народном у самој кући, односно друштву и кругу породичном, те су с тога једни предлагали, (Русо) да се деца узму из родитељске куће и предаду школи и стручним људма (учитељима), да их ови могу одвојено од заражене светине и неуке породице васпитати по правилима педагогије. Ал то би одвело нараштај на једнострано себично поље, а човек није рођен да сам за себе живи и само себи да угађа. Други су опет (Комениус, Песталоци) тражили, да се дете васпита поглавито у кругу домаћем од матера а Хербарт је чак тако далеко ишао, да је рекао, е се школе само из нужде подижу, да помажу у васпитању оним родитељима, који незнају ил неће сами да васпитају своју децу. Но наука је то већ

решила у горњем смислу и оставила тај задатак да реши кућа и школа заједнички.

Ми нисмо од оних, који мисле, да је сво зло, што га има у свету и међу људма, потекло са фамилијарних извора и у домаћем кругу, нити смо од оних, који сво зло траже у друштву и његовим махнама; а нисмо ни од оних, који верују, да се човек роди без икаквих наклоности и да сво зло поцрпи тек у доцнијем животу из своје околине, нити смо опет тако сујевежни, да мислимо, да човек донесе собом на свет урођене грехе, јер знамо, да ни једна од ових мисли није сасвим оправдана; ал верујемо да се добрим васпитањем много може помоћи људству, да оно постане боље, напредније, чистије, племенитије. Потпуно савршеног људства не може бити, што човек по природи својој и не долази савршен на свет; сваки донесе мање више рођењем својим и душевне и телесне недостатке, а васпитању је главна цел, да те донешене и доцнијим животом присвојене недостатке исправља, допуњује, и изглађује, те да човек доспе што ближе оном најсавршенијем бићу, што га замишља и верује — своме Богу.

У том важном задатку има кућа да врши и главнији и претежнији уплив, а то је и природно, јер дете одрасте у кући, па и доцније у школско доба проводи дете у школи тек неколико часова, те не може школа ни примити ни извести онај општи и главнији васпитни задатак, што кућа и нежношћу и љубављу својом тако красно подиже. Ал зато опет не треба омаловажавати ни школски рад и школско доба, јер кућа ма како да уде си свој васпитни рад не може пружити човеку све, што се од човека као од друштвеног члана, тражи и очекује, а човек је рођен за друштво, за човечанство, није он само своја цел.

Навикавање деце на ред и тишину не може школа код оноликог броја деце постићи онаким нежним и осетљивим средствима, којим то кућа постижава, али кућа нема опет оне озбиљности ни оног прописаног правила за друштвени ред, које школа пружа.

Чим дете уђе у школу одмах осети

да је у неком зависном положају, и да њиме управљају неки закони, које он не сме обићи и да над њим господари нека друга воља, коју он мора слушати и чијим наредбама се мора покоравати. То је већ један корак у друштвени и државни ред. Она озбиљност у школи, онај ред, она заједница, која везује децу једне школе и једног разреда у заједничким играма, одморима, забавама, све то утиче тако на децу, да се осећају као једна друштвена целина, која, особито за мушку децу, имају неочењене вредности по доцнији живот у друштву и народу. Деца се ту навикну да саучествују у весељу и тузи са својим садруговима, те се тако зачне још у раној младости њиховој заједничка веза, сносљивост, пријатељство, љубав, која ваља, да их прати кроз цео живот.

Школа је дакле важно место, у коме се дечији поглед извуче из уског породичног круга и прошири на свет и друштво, то му је баш прави улаз у живот. Ученик и ученица уче се ту у томили у заједници да једно друго снесе, трпе, да једно другом понушта, кад треба и супрот стане и брани своје право; ту учи своју вољу покоравати општим законима, свој језик кад обуздати, кад у помоћ узети, своју снагу опробати, једном речи учи, како ваља да се служи човек у животу са својих пет чула. Учи се уредно устајати и седети, старије и власти поштовати; ту постане окретан, умешан, слободан, справедљив, милостив, љубазан, одан пријатељ, а то је све за живот и друштво од неизмерне користи.

Деца, што нису ишла у школу могу се на први поглед распознати од деце, што су ишла у школу; она су у друштву ил неотесана, сурова, ил су плашљива, и неповерљива, повучена у себе; нека су опет сувише осетљива и раздражљива, а често себична, упорна и самовољна. Али свакако немају оне слободе, окретности и оне хармоничне, подједнаке душевне и телесне окретности, која се ствара и добија само удруштву једнаких другова и другарица, а коју допуњује и дотерује она озбиљна и чврста дисциплина школска. Разлика та опазиће се и на самој браћи и сестрама од подједнаке ста-

рости, где је случај донео, да се једно учило и провело детињство у школи у ширем, а друго на дому у ужем и усањеном кругу.

Има још и више добри страна, што пружа школа васпитању а кућа не може. Тако је врло велика добит, за васпитање оно заједничко обучавање, особито, где је по више разреда уједно, — само кад није препуњена школа. Ту су деца често упуњена на саморадњу, а ту се порађа она утакмица у раду, оно отимање, да говоре, да се покажу; све то покреће оне малише, те постану живља, пробуди у њима интересовање за предмет и изазове у друштву радост и весеље.

У школи је свако дете присиљено околином својих другова, да се у журба и ради; ту се и онај раздражи и оживи, који је иначе спор, немаран. А таке дражи не може кућа пружити. Кад се дакле ови моменти уму згодно да употребе од каквог вештог учитеља, могу знатно да потпомогну васпитну (педагошку) цел. Признања, похвале, награде, кад се у школи у згодно доба и на згодно месту издају, имају далеко већа уплива, него кад се код куће, на ма и од учитеља дају. Исто тако и опомене, укори и казне много снажније дејствују у школи него код куће. Има примера, да је школа много штетан домаћи уплив сузбила и много већ запуштену и занемарену децу на добар пут извела и шта више лепим примером дечијим, казивањем код куће онога, што су у школи чули и учили, читањем и пружањем на читање добрих књига, окренуле се многе запуштене и занемарене породице у прави и редовни живот, те и тим школа своју лепу васпитну мисију проширује и на одрасле. Колико примера знамо где се у куће повратила побожност и увео блажији обичај само тим, што су деца школска почела читати молитве пред ручак, у вече и у јутру, па знамо многе, који су с децом почели више и цркву похађати. Осим тога школски ред утиче много и на кућеван ред, јер дете мора на време устати, на време се обући, очешљати, умити, па богме и многе матере, које би иначе можда и попустиле овде овде, не могу, јер се стиде, да им дете

оде у школу неуредно. За све то има да се захвали школи и њеном раду. Где нема школе, или, где се деца приватно код куће уче, нема оног узајамног подстицања, те се на много места убајати и отруне живот фамилијарни.

Ми видимо дакле, да се здраво народно васпитање мора с два рамена подупрети, ако желимо и хоћемо, да оно подигне васпитну цел на виши степен и да пође напредним и правим путем, а то су: кућа и школа. Кућа има да изводи свој задатак поглавито у васпитном смеру; а то је да облагороди срце, да припитоми душу и да спреми ум дечије за даљи научни поступак; а школино је поглавито, да шири знање и негује вештину, али да не напушта, особито у основ и вишим народ. школама ни васпитање, ту основицу хришћанске врлине и круну друштвене свезе.

Као што се види, имају оба ова фактора да врше важан задатак за промицање виших културних смерова; и за то морају ступити у ближи одношај и тешњу свезу, ако желе да што лакше и што брже пронесу срећу и напредак народни у ближу будућност.

Како ће се та свеза постићи, како ће се та хармонија између ова два фактора извести, остављено је нашим данима и нама да решимо; а то није ни тешко ни велико питање; мало више добре воље са стране родитеља и мало више предусретљивости са стране учитеља, па је ствар решена.

Кућа и родитељи ваља да признају школу за равноправну чињеницу, која је узета у помоћ кући, а учитеља да сматрају за другог родитеља и савезника, који се посветио срећи и напредку деце њихове. Кад то мњење о школи и учитељима завлада у круговима наших породица: онда ће одмах и одношај између куће и школе, између родитеља и учитеља пријатељскији и узајамнији постати; а онда ће се и дужност и право једне и друге стране лако обележити, онда ће и једно друго више пазити и поштовати, већма ценити и уважавати и онда ће се лакше и боље вршити задатак васпитни, а све то иде у прилог срећи и напредку наше деце, наше будућности.

Који родитељи и учитељи на овом пољу траже и оснивају међусобно пријатељство, ти ће још за живота свога дочекати велике радости а и по смрти оставити потомству своје најлепше успомене, а за праве родитеље, и добре учитеље не може ни бити лепше среће, ни веће утехе него кад виде, да су своју децу упутили на добар пут, да су их наоружали добрим васпитањем и лепим образовањем. Таки родитељи и учитељи мирно и спокојно прелазе у вечни сан, с пуним уверењем да су своју најсветију родитељску и човечанску дужност савесно извршили.

Ми би желели, да се у нас оваке везе и пријатељства склапају међу кућом и школом и онда ће бити и више добра и више среће у нас.

А. В.

## ЗАШТО СЕ НАЈВИШЕ ОСИРОМАШИ?

2. Колко се год страћи новца и здравља у прекомерном јелу, још више отиде на пиће.

У нас се попије силесија ракије, вина, пива, ликера, рума, све у вери, да то снагу даје и да је здраво, а оно на против уди здрављу и упропасти га, а са здрављем упропасти га и материјално. Колико се новца попије у тартањ, могле би се тим издржавати све наше цркве и школе. И да је само на том; ал у пићу се дангуби, често и штета начини; онда се осрамоти најлакше, па многи учини и злочин, за који допадне тавнице и робије,

па тамо и пропадне. У пићу се потуку и поубијају. Људи учени и судије распитивали су робијаше, па су нашли, да је више од полака њих учинило злочин у пићу.

Тако наш силни човек па често и жене поруше здравље, пропадне материјално и морално са прекомерног пића. Бирташи купују куће и земље, а пијанице пропадају. Види се, ко је од њих на бољем путу.

Пропада сила света са прекомерног пића, ал многа кућа удари назад и са тог, што се не пази и не чува оно пиће, што је у кући.

Колико је вина пропало и у пола ценом пало, што се не држи у чистим судовима; колико се потроши, проспе, развуче и уквари од млађих, где се не пази, не само вино, него и вода кад се купује. Не затворе се флаше (боце), па упадне у њ прах ил уђе мува, па се поквари пиће. Не држе се чисто натегаче, славине, каде, шавољ и други судови; на чену, врању и запушачу ухвати се плесањ па кваре вино. С непажње пукне обруч на бурадма, па исцури вино. Од подрума се не чувају кључеви, па се науче млађи красти и штету чинити.

3. Још горе се пролази код нас с оделом.

Многи изда гомилу новаца за одело; а то су све крпе, које пролазе и немају никакве вредности јер човек се не суди и не цени по оделу, него по делима. Одело има само толико вредности, колико служи човеку, да склони и сачува своје тело од зиме и припеке и за то се може сила јевтиније проћи, но што се чини. Многи узима одела и која му нису од потребе, тек што је научно, да се нагиздави, па више мољац поједе, но што подере.

Многи навлачи по 3—4 одеће на себе, а може да прође с једном ил највише с две.

Шта га се страћи новаца у наките и адићаре, који никоме ни зашта нису. Наше девојке носе по неколико стотина форината о врату, а то је мртав капитал, који би у вредне руке могао хранити једну породицу. А колико се тек изда новаца на свилу и сомот?! Људи учени и трговци казују, да се код нас у Бачкој прода годишње више свиле, него у 10 жупанија, где друге народности живе; а то троше највише Српкиње, па како онда да се меримо и да држимо корак с туђинци!?

Код нас се и на одело мале деце а од неко доба и на играчке дечије ужасно много троши, а да је бар на добро и корист телесну и душевну деце наше, него више на зло, јер дете се тим стеже и у слободи својој уздржава тек да не упрља и не подере нове и лепе аљине, а то је све уштрб здравља детињег, а притом се учи сујети и раскошу, које штетно утичу на морални развијтак детета. Многе

и скупоцене играчке најмање вољу деца а немају никакве вредности за душевно и телесно вежбање, те се бам-бадава издаје за њих велик новац.

На венчане аљине отиде сила новаца. а траје тек неколико часова. Не бира се, што је практично и што се и после може носити, но тек за тај случај да вреди, па однесе по стотину и више форината.

Тако исто отиде сила блага нашег на мртвачке сандуке и самртничко одело, које се после неколико часова баца у земљу да труне. Зар то нису знаци крајне небриге!

Многи купи за аљине ствар неваљалу, трулу, у боји изгорелу и т. д. па пре времена подере и баци. Ту је кривица у незнању и не познавању робе; а највише у томе, што се не тражи кућа солидна и позната, о којој смо уверени, да нас неће варати, него се тражи „јевтиније“, а то „јевтиније“ често више вреди, него да се који новчић више изда, па да је човек сигурнији с оним, што купује.

Неки трајају сила скупоцене робе у „шлеповима“, те се узалуд каља и шкоди не само цену, него и здрављу оне, која то носи и онима, што се у близини њеној налазе. — Неке опет праве одвише тесне аљине, па се и то пре времена подере, а неке опет сувише широке, те траће робу и новац у лудо. Ни једно ни друго не води напретку, нити користи човеку.

И с обућом је исто тако. Понајвише прави се обућа, особито у женских, тесна, па тако и пре подере, исече и баци; а покрај тога штети здравље.

Многи и многи не пази, кад ће и где ће обући које аљине, па често обуку свечано стајаће руво и отиду да раде какав посао, што није за оне аљине; а многи ће лећи и сести незгодно у свечано одело, па тако угужва и поквари га.

Шта га одеће и обуће пропадне само с непажње и нечистог држања; шта га мољци оштете и униште; колико обуће плесан поједе; колико штете бива, што се влажне, неосушене кошуље трајају у орман, па се ту покваре и труну; колико њих бацају мокре кошуље на гомилу за прање, па се ушлесниве, а многа кад пере кошуље не сиреми напред све што

треба, па троши ватру и време узалуд, док после спрема што је нужно. Тако ће многа домаћица да пере кошуље са скорашњим несусеним сапуном, па потроши овог двапут више, него кад све напред удешава и спрема. Млога домаћица, неће да трпи у кући праље, кад сама већ неће да пере, па издаје рубље из куће, а те праље, што ван куће перу, перу обично с четкама, те подеру рубље за годину дана, што би могло трајати 4—5 годнна.

Греша се много а и троши се много око рубља, а могло би се сила заштедити ту. Ретко ће која отменија госпођа загледи, како праља пере и цеди рубље, а ретко је, да која баш и зна, да се тиме више подере рубља, него што се опере. Матере наше ваља, да упуте у том своје кћери још док су код ње, јер тим, како се чини маленкостима, може својој кћери уштедити многе неприлике и невоље. Тако ваља да их упуте, да свако рубље окрпе пре прања, јер у прању се подеране ствари све даље и даље деру. Исто тако ваља напоменути, да се аљине и рубље не вешају кад је ветар, јер их овај силом кида и дере.

Све су то ствари, које се могу лако научити и вршити, а које кући и напретку њеном велике користи доносе.

Млога домаћица зна и уме, ал се валда стиди рада, па плаћа сила новаца за крој, шав, вез ил плетиво, што би могла сама урадити.

Некада су царице и краљице преле, ткале, кројиле, шиле и везле, а данас већ и мајсторице дају из куће да се пере, шије и кроји не само за одрасле, него и за децу. Данас многе матере неће ни наогвице (чарапе) да покрпе ил потплету, неће ни дугмад на кошуље и аљине саме да испрешивају, већ за најмању маленкост траже по скупе новце ван куће жену и девојку, па како ћемо онда напредовати! Заиста су онда тешка времена, ал не за жене таке, него за мужеве; па тако сад и стрене младићи од женидбе или траже новаца, а тога је с оваким радом све мање, и онда у нас све више уседелица. А ко је томе највише крив? Ко други него опет матере и жене наше, што својим рђавим примером штетно утичу на млађи женски нараштај, те га отуђују од позива и задатка свога, место да га све више наводе на смишљен уредан, напредан домаћи рад који ће им и више угледа и поштовања и више задовољства, веће среће, добра здравља и боља напретка прибавити.

(Свршиће се.)

## Д О П И С И.

Нови Сад, на Ивањ-дан 1888.

У угарским листовима, говори се много ове године о „Добром Срцу.“ А то је поникло после овопролетње поплаве. Под овим именом установили се одбори по свима већим местима угарске краљевине и приређују забаве у корист поплављеника угарских; па под тим именом образовао се и овде у Нов. Саду заузимањем нашег варошког вел. жупана г. Феликса Парчетића, један одбор, који је састављен од појединих чланица овдашње три женске задруге: прве новосадске, јеврејске и добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, те су у недељу 19. јуна (1. јула) ов. год. у варошком стрелишту заједнички приредиле једну дивну „Народну Светковину“, која се пуним именом може тако назвати, јер је цело новосадско грађанство учествовало. Ова је светковина у-

величана пријатељским суделовањем „српског новосадског читаоничког певачког друштва“, „далардом“, „новосадским бициклическим друштвом и војничком канелом 70. пешачке пуковније барона Филиповића. Све се то слегло и прионуло да принесе по нешто жртве на олтар хришћанске и човечанске љубави.

Светковина се одпочела у 3<sup>1</sup>/<sub>2</sub> сата после подне скупљањем парадних и дивно скићених кола на варошкој променади код посластичаре Петермајерове. У 4 сата после подне кренуо се уз пратњу свирке дугачак низ од 30 каруца и скићених цвећем и младим госпама и госпођицама дунавском улицом, пијацом и футошким друмом у стрелиште. Пред капијом стрелишта тог предусрела је овај венац китњастог друштва војничка свирка и спровела у лепо-скићено варошко стрелиште.

Одмах при уласку с леве стране главне стазе види се турска дувањара, сва у црвено обучена, а у њој у округ седе на ниским седиштима застртим Ђилимовима лепе госпођице, те продају цигаре и слатку црну каву. Из лепог венца госпођа предстојница сусретоше нас ту и поздравише међу осталима Српкиње гђе: Марија Вучетићка и бароница Јовићка а од госпођица: Вида Вукићевића и Љубица Тешића. — Мало даље с десна нађосмо цвећем и грањем искићену продавницу воћа и цвећа у којој стоје као предстојнице од Српкиња стоји гђа: Олга Часни, а од госпођица Српкиња и нуде цвећем: Милка Дунђерска и Зорка Јовановићева. — Упутисмо се даље великом стазом и опазисмо с десне стране дивним српским Ђилимовима, пешкирима и зеленим венцем искићену „српску меану“, где нас с црвено-плавим писменима на белом пољу поздравља са: „добро нам дошли“. а на врати нас дочека гајдани с једне а тамбураши с друге стране са сватовцем и српским маршом „Радо иде Србин у војнике“. Пред меаном венац српских госпођица: Марија Адамовићева, Софија Вукова, Дафина Ђорђевићева, Хр. Екмедићева, Даница Завишићева, Ирма Христићева, Ана Лакићева, Јелена Марковићева и Љубица Чакрина а међу њима госпе домаћице: Софија Дунђерска, Јулка Радовановићка, Христина пл. Новићка, Ана Павловићка и Софија Јефтићка поздрављају госте с добро нам дошли. — Одатле левом главном стазом иде се кроз мали славолук „мађарској чарди“, која мами човека својом оригиналношћу и лепом циганском музиком И тамо смо нашли у колу лених госпођа и поштоване предстојнице вел. жупанице две Српкиње гђу Марију Поповићку у народном срп. оделу и гђу Катицу Манојловићку (Данчкиницу) где служе и поздрављају госте а ту је и наша госпођица Љубица Стајићева, стала да подичи коло Мађарица и Немица. — Кад се пође од српске меане мађарској чарди мора вас превући она удобна посластичара, а још више онај круг красних женскиња, што се поређао око посластичаре, па вас позива на сладолед, да се разхладите од тоpline, која вас обузима од оваких лепих призора. У венцу тога кола наћићете Српкињу гђу Зорку Грчићку и Корнелију Димитријевићку и гђице Марију Барићеву. Виду Варађанову и Десану Павловићеву. — На завршетку главне стазе, кад обићете српску меану наћићете у кутићу је-

дном „срећу“, где се крије, али не може да заклони око своје, које онако примамљивим распоредом изложених ствари позива да му се приближиш. Ту ће вас дочекати умиљате Српкиње гђе: Пава Георгијевићка, Пава Живановићка, Марија Плавшићка, и гђца Ленка Дунђерска, да вам нуде срећу за 10 новч.

Док се човек носио на крили разних понуда и оне чаробне свирке од гајдаша, тамбураша, цигана и војничке капеле, а он и сустане, па се зажели одмора и потпоре, а то ће наћи у обилној мери пред српском меаном и мађарском чардом. Ја сам сео пред српску меану, јер ме беваб више мамио него паприкаш, а ту сам уживао и у српској песми и српском колу, које се плело и вило од младих Срба и Српкиња. Отишао сам после и у чарду, на „турош-лепиње“, па сам слушао „даларду“ и цигане, што знају раздрагати и српско срце. Још пођох, око 8 сати да видим, шта ми је гђца Ленка Дунђерска досудила на точку среће, што га данас окреће, а киша поче промицати и ми се стасмо купити у гомилице и тражити заклона да причекамо да стане, па да наставимо весеље; ал киша заопуцала све јаче и кад већ ни до 10 сати не попусти, а ми се разиђосмо ко пешице, а ко јачи и старији тај на коли. Но за то ипак нисмо напустили весеље и срећу. Трећи дан за тим одемо поново у стрелиште и уз свирку војничке капеле потрошисмо оно мало слаткиша, што је остало и дочекасмо, да загледамо и срећи у очи и да игром завршимо уживање.

Тако се ето у овом малом примеру видело, шта може да учини лепа слога и споразум. Ова је прилика показала, да се може заједнички радити и живети, а да се нико не пречи, да се у свом духу весели, креће и дела. Ту се видело, да у једно исто доба можемо и своје љубити и туђе поштовати.

Ова лепа слога донела је и лепа плода, јер је пало на поменућу племениту цел преко 2600 фор., што Нови Сад ни једном оваком приликом није могао показати. Овај леп успех ублажиће и олакшаће труд г. великог жупана, А. Хахића и капетана Бале, што су га на ову цел привели, а донеће лепе утехе и госпођама и госпођицама, које су и труда и трошка заложиле с чистим уверењем да су то принеле браћи и људима на дар, а при том су оставиле и нама суграђанима лене успомене, да ћемо се сећати дуго ових пријатних дана. Живеле! △



Срп. Бечеј 15. јуна 1888

Као што је још од пре јављено, просветна Задруга Српкиња у Ст. Бечеју отворила је „забавиште“ спремивши за ту струку учитељицу гђицу Видосаву Настићеву испитану учитељицу. Редовно предавање одпочето је 1. Новембра п. нов. к. 1887 г. Забавиште је снабдевано са најнужнијим стварима. Од политичне општине добила је Просв. Задруга припомоћ од 100 ф. авр. На чему највећа благодарност. Од ст. бечејске српске штедионице такођер 27 ф. авр. на чему истој топла благодарност. Но крај свега тога једва крај с крајем може да ухвати; трошкови су велики а приход мален; деца слабо похађају забавиште, тек 14 просеком, а плаћају месечно 50 н. Но ипак не клонуше духом врле и родољубиве Бечејкиње задругарице; мало их је, али су сложне, те започето дело храбро хоће да изведу. Заиста ова задруга може бити за пример осталим. 32 чланице има, које сломки раде, а где год треба добра учинити, ту нигде не заостају, већ по могућству добро дело чине Живеле наше дичне Бечејкине чланице

просветне задруге! Надајмо се најбољем. Та ваљда ће српски родитељи увидети потребу забавишта те своју дечицу шиљати и тиме припомоћи да овај завод напред пође.

Досадањи врли перовођа Г. Јован Чишлић учитељ дао је оставку после више годишњег свог рада; Задруга је са њиме била свагда задовољна, и с тешким срцем је морала примити оставку му. Задруга је увидела, да је јако обвезан те поред најбоље воље не може вршити дужност перовође и за то му се на овом месту изриче највећа благодарност на његовој досадањој услузи. Доиста, он је из родољубља толико година као перовођа чинио услуге на опште задовољство чланица просветне Задруге Српкиња.

Услед тога умолила је Просв. Задруга своју учитељицу Видосаву Настићеву да се прими те дужности, и да као привремени перовођа буде до главне скупштине, која ће се одржати 1/I. 1889 по р. чега се она драговољно примила.

В. Н.

## БЕЛЕШКЕ

### ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Новосадска срп. виша девој. школа, навршила је ове године своју 14 годину. За цело то време свога опстанка достигла је ове године највећи број ученица. У двапут је до сад достигла број 72, а ове године 90 ученица. Од ових је изостало у течају године 6, а остало до краја године 84. Од њих је полагало испит годишњи 80, а остале су 4 неиспитане. Међу испитанима има 8 одличних, 28 врло добрих, 28 добрих, 12 довољних и 4 недовољне. — Фонд исте школе износио је до краја прошле 1887. г. 19. 478. ф. 05 н. Њиме рукује срп. православна цркв. новосадска општина; а највећи је прилог дао овом фонду (10.000 рубаља.) покојни Атанасије Герески. Школ. 1887/8. г. довршила се 17/29. јуна о. г. благодаренијем и јавним свечаним распустом, у ком су суделовале складним и хармоничним певањем све ученице, а у декламацијама: српском, мађарском немачком и француском ученице: Милка Политова, Вида Комненовића Даница Јовановића и Мара Јојкића; свирком у гласовиру ученице: Зорка Вучетића

и Јованка Живановића. Осим тога захвалила се у лепом говору наставницима и опростила од својих задругарица ученица IV. разр. Вукосава Лубенова. — Отличне и врло добре ученице награђене су књигама, које су на ту цел поклониле књижаре Луке Јоцића и Браће М. Поповића и штампарија Арсе Пајевића. Испити су трајали два дана 15. и 16. јуна по стар. на којима су председавали подпредседник патрона та ове школе г. Др. Илија Огњановић варошки физик и главни школ. референт г. Никола Ђ. Вукићевић. По свршеном испиту отишле су ученице IV. разреда са својим наставницима и главним школским референтом на гроб покојног оца школског и бившег главног школског референта Др. Ђ. Натошевића где је опојао и прелио гроб прота и катихета ове школе г. Павао Балта и за тим у кратко поменуо велика дела покојникова управитељ исте школе А. В. а допунио и изнео у лепом и дугом говору велике заслуге покојникове главни школ. референт г. Никола Ђ. Вукићевић. Ученице су одпојале „со свјатими упокој“ и „вјечнаја

памјат. За тим су прешли сви ка гробу скоро преминуле Христине Кириловићеве приправнице и бивше ученице ове школе па и ту пољубиле крст и однојале „вјечнаја памјат“ у знак тог плог сећања.

**Срп. вол. гимназија** у Нов. Саду завршила је школ. 1887/8. г. 14/26. јуна о. г. с благодаренијем у саборној цркви. У тој школи било је прошле године уписано 262 ученика, а полагало је испит 245. Међу испитаним било је 237 Срба, 1 Мађар, 2 Хрвата, 1 Рус, 2 Немца, 1 Словак и 1 Јеврејин.

**Краљевићева Заграда.** Од књига „Аустро-Угарска у речи и слици“ које се под протекторатом краљевића Рудолфа издају, утекло је 80.000 ф. чисте хасне само од оних књига, што су растурене у овој монархији. Тим новцем хоће краљевић да оснује заграду за издржавање сиротих ђака без разлике вере и народности из свијукрунови на ове монархије.

**За академију наука и литературе** у Прагу поклонио је један непознати Чех 200.000 фор. Неће да се каже, али је изјавио, да чини за спомен 40. годишњег јубилеума нашег краља и цара Франц Јосифа I. што је допустио, да се у земљама овим култура шири и негује у народном духу.

**У Русији** жене могу бити апотекари. Не давно изишао је закон о томе да и женскиње, које сврше 4 гимназије могу бити примљење на свеучилишту. Али где се оне приме за помћнике не могу се у истој апотеци примити и мушки.

**Строги испити за женскиње.** У Оксфорду у Енглеској пријавило се прошлог месеца 35 женскиња за строге испите. Од њих је 23 положило с врло добрим успехом, 15 се одликовало из математике, и 1 из немачког и францеског језика положила на изврсно. Други 12 полагаће испит још једанпут.

### ЗА ДОМАЋИЦЕ.

**Кава и дрожина** нека се не баца на ђубре, где кокоши долазе, јер кад то једу, а оне носе јаја некусна. Та дрожина је добра за гној у врту, особито за цвеће.

**Вариво кувањем** да буде слађе и кусније, као што је пасуљ, сочиво, грашак, боб. Отроби и опери га па стави у воду да стоји док му кожа не пукне, што траје један или два дана. После воду одлиј, а зрно подржи још на топлом месту и кад хоће близу да клија, онда пристави и кувај, јер онда је најслађе, онда

брашно прелази у сладу. Тако кувано јело добро је и за оне, што су слабија желудца и што га теже подносе. Ко није јео варива тако кувана, веле да не зна, шта је сласт.

### ЗАРАД ЗДРАВЉА

**Млеко за болесне.** Оно млеко што се помузе јутром, нема никад онолико сира ни масла као оно, што је у вече помужено. Зато је јутарње млеко за слабе и болесне боље и лакше него вечерње и боље га је пити јутром, кад свака болест одлане, нег у вече кад свака прозли; а најбоље га је пити онако пресно и млако, како се помузе и процеди.

(Окружница министра просвете) Кр. угарски министар просвете, издао је на више црквене власти овај отпис: „Међу узроцима великога помора у нашој отаџбини не стоје на последњем месту неки стари обичаји, који су заостали од некадањих времена, а с којих се људи разболевају, те се тиме јавно здравље у опасност доводи. Такав један обичај налази се и у томе, што при сахрањивању мртваца деца путем певају, што је у неким крајевима, особито код протестаната (и нас православних) обичај још и данас. Као и други народни обичаји, тако и овај има свога моралног основа, али је вредност тога сада сумњива, јер се то врши онако тек као да се прозанати, а вредност је та још мања кад се помисли каква уштрба ово доноси. И не узимајући у обзир, што при том деца читаво после подне од школе дангубе. главно је што је тај особито са здравственог гледишта за одбацивање. Овим начином се деца нарочито излажу заразљивим болестима, те се ове шире. У позну јесен, у зиму и у пролеће морају деца, која су већином слабо одевена, да подносе све шкољивости опаког времена, ног им се овлаже, тело им зебе а плућа су им због дуготрајног појања на киши и на ветру у ванредном напрезању, с чега се при свакој таквој прилици по које дете разболи. На ове околности част ми је упозорити више власти и замолити их, да свим могућим средствима на томе пораде, да се овај обичај полагано изостави, а особито да у време, кад владају какве заразе и при рђавом времену споменути начин пратње мртваца са свим изостане.“ — И код нас би требало поред пијетета према покојнику имати на уму и здравље наше миле дечице, те у зимско, јесење и пролетње доба и кад епидемије владају вршење ове дужности свести на што мању и безопаснију меру

У Београду је сасвим укинут обичај, да прате мртваца школска деца; па кад тамо може бити тако, ваљда би и ми могли бар штедљивији бити с децом, а не уз сваког мртваца повлачити по 2—3 разреда деце.

*Афоризми Од Др. М. Ј. Б.*

— Јуначка трага јунаке рађа.

Нар. посл.

— Наш је живот битка. Онај је победио, ко сам себе савлада.

Калдерон.

— Пресан хлеб, хлеб невољнички!

V. Књига Моје.

— Дете је као оно биљка; развије се према атмосфери, у којој дише.

Л. Бихнер.

Сеците шљивике на градите школе.

Књаз Михаило.

— Лула је ђаволска кадионица.

Нар. пос.

— Тешко народу у ком жене не знају бити мајке.

Тер. пл. Артнер.

— Побринуту се за чист, свеж ваздух исто је тако важно, као и за јело и пиће, а у једну руку још важније, јер ваздух требамо сваким дахом, а јело и пиће само по каткада.

Ајленберг.

— Све би боље ишло, да ми више идемо.

Сајме.

## Р А З Н О.

В бечкеречко срп. добровољ. пев. друштво уз пријатељско суделовање тамошњих дилетаната приредило је други дан Духова о г. позоришну представу у корист поплављених Борчана и оснивања месн. срп. дадилишта.

Суботичко „добро срце“. Све суботичке женске задруге приредише заједнички концерат у позоришној дворани скопчан са живим сликама из грчке митологије. На концерту суделоваше вајризнатији вештаци и вештакиње у свирци и певању одавде и са стране, а у живим сликама представљала је богињу свирке и певања

Српкиња гђца Лепосава Арадска. Осим тога приређена је летња забава у шуми са играњем и базарима; као продавачице суделовале су више чланица срп. женске задруге, а обе забаве донеле су преко 3 хиљаде фор. чиста прихода у корист поплављеника.

У корист поплављеника у Србији приредило је женско друштво у Београду други дан Духова на Калимегдану и горњем граду сјајну забаву, у којој су учествовале све београдске певачке дружине. Чиста прихода пало јо на 12.000 динара.

— Споменица поводом бавлења престоноследника у Загребу Златар Јосиф Радковић у Загребу израдио је споменице на којима је на горњој страни слика престоноследника и престоноследнице са натписом „Рудолф и Стефанија“ а на доњој страни је грб вароши Загреба са натписом: „успомени дошашћа Њихових Висости престоноследника у Загребу 1888.“ Споменице су израђене од бакра, сребра и злата.

— Споменица Марије Терезије. Њег. Величанство наш цар је наредио одмах после откривања споменика царице Марије Терезије, да се за успомену тога дана начине споменице од злата. Нацрт је већ направио Шарф у Бечу и по томе би нацрту на горњој страни било попреје царице Марије Терезије а на доњој страни био би сам споменик изрезан.

Прослава 900-годишњице од како су Руси примили православну веру обавиће се 15 јула о. г. У Русији се спрема за то велика свечаност. Руски државни савет одредио је 100.000 рубаља за обнову саборне цркве св. Владимира у Кијеву и овлашћен је оберпрокурор св. синода, да на ту цел употреби 1889. г. и 1890. г. још по 100.000 рубаља. Св. синод руски наредио је, да се штампана служба св. Владимиру у 56.000 примерака с ликом тог руског просветитеља, које ће се разаслати свима православним руским црквама.

## РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

### I.

#### Новосаткиња.

Записник седнаце одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држане 26. маја (7. јуна) 1888.

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутни су: Христина пл. Новићка подначелница, Соф. Јефтићка благајкиња, Катица пл. Новићка и Соф. Пушибрк прегледачице и одборкиње: Љубица Димовићка, Пава Георгијевићка, Пава Живановићка, Марија Бичанска и Марија Јовановићка.

бр. 47. Чита се записник одборске седнице од 30. априла (12. маја) о. г. — Одоставе рава се.

бр. 38. Перовођа извешћује, да је послао књижари Медицијана и Кимпановића у Београду на молбу списак имена ове задруге, да могу ови слати на углед свој нови лист „Модни Свет“, који ће почети излазити тамо 20. маја о. г. — На знање.

бр. 49. Чита се допис вел. жупана од 7. маја о. г. бр. 247., у ком се моли, да ова задруга изашље најмање 10 својих чланица у понедељак 11. јуна о. г. по нов кал. у магистрат. дворану на договор о томе, шта да се приреди у корист поплављеника оводржавних. — Одређују се: начелница, подначелница, благајкиња, прегледачица: Соф. Пушибрк, одборкиња: Пава Георгијевићка и задругарке: Ирма Адамовићка, Марија Завишићка, Марија Ђ. Поповића, Марија Плавшићка и Катица Манојловићка.

бр. 50. Чита се допис учитељског збора месн. основ. народ. школа од 17/29. маја о. г. бр. 56., којим се позива ова задруга на годишње јавне испите ових школа, који ће се држати од 5/17. до 11/23 јуна о. г. пре и после подне. — Одређују се, да заступају задругу само у оним разредима, где се ручни жен. рад предаје, и то: на салашима: перовођа, у IV. разр. жен. школе: подначелница и одборкиња: Марија Јовановићка; у III. разр. одборкиње: Пава Живановићка и Марија Бичанска; у II. разр. одборкиње: Пава Георгијевићка и Љуб. Димовићка; у јовановској школи: начелница и благајкиња. Уједно се наређује, да се набаве премије деци за 5 ф.

бр. 51. Управитељ овдашње срп. више девојачке школе умољава одбор, да изволи доћи и присуствовати на испите ове школе, који се држе 15/27. и 16/28. јуна о. г. и на свечан распуст, који је одређен 17/29. јуна о. г. — На знање.

бр. 52. Начелница позива одбор, да се изјасни, жели ли држати мајалес ове године.

Пошто срп. новосадска читаница држи на Спасов-дан отварање своје баште, а певачко читаоничко друштво други дан Духови свој концерт; — одлаже се мајалес за ову годину, да се не би пребацило овој задурзи, да иде на материјални уштрб оним друштвима.

Записник седнице одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држане у Новом Саду 8. (20.) јуна 1888.

Председава: Јулка Радовановићка начелница. Бележи: А. Варађанин перовођа. Присутни: Христина пл. Новићка подначелница. Соф. Јевтићка благајкиња, одборнице: Љуб. Димовићка, Пава Георгијевићка, Пава Живановићка, Марија Јовановићка, Кат. Христићка, Даринка Огњановићка; скупштинарке: Соф. Дунђерска, Олга Часни, Марија Вучетићка, бароница Јовићка, Зорка Грчићка, Марија Плавшићка, Корнелија Димитријевићка, Милана Димитријевићка и суделачице „доброг срца“ као гошће: Ема Аделеберг и Јованка Вајнфелд.

Бр. 53. Председница изјављује, да је ову седницу сазвала поглавито тога ради, да објасни одбору, шта је закључио и како удесио народну светковину месни одбор „доброг срца“ у ком и ова задруга суделује, те с тога је у ову седницу позвала и све задругарке, које суделују у том одбору „доброг срца“ па и две гошће: гђу Аделеберговицу и гђу Вајнфелдовицу, које су додељене од „доброг срца“ српској мејани у помоћ. По том извешћује одбор, да је „добро срце“ наредило, да се забава приреди у недељу 19. јуна (1. јула) о. г. после подне у варошком стрелишту. Суделачице се деле на 6 одељења: на српску меану, мађарску чарду, дувањару и кафану, цвећару с воћем, посластичару и место за изигравање срећака. Свако ће одељење имати своју начелницу, коју је „добро срце“ већ одредило и позвало и осим тога још по 3—4 предстојнице и по 4—5 девојчица за послуживање. Свако ће одељење о свом трошку подићи себи место за продавање онога, што му је додељено и свако је одељење дужно, да набави о свом трошку потребне ствари за продавање.

Према томе умољава госпође, да се скупе сутра свако у своје одељење и да ствар своју удесе како најбоље знају, а чланице од српске меане умољава, да остану одмах ту, да се договоре, како ће удесити и шта ће и колико ће набавити јестива, јер за пиће се брине средишни одбор „доброг срца“. — Узима се на знање и равнање.

Бр. 54. Председница извешћује, да је извештена, да ће остале две задруге новосадска и јеврејска за ове трошкове узети по нешто у помоћ из својих задружних новаца, па пита одборнице, хоће ли и она дозволити, да се чланицама ове задруге даде у помоћ нека свота из задружне благајне. — Решава се, да се даде у помоћ задругаркама 30 фор. из задружне

благајне и од тога да се задржи за српску меану 15 ф., а остало да се подели на једнаке делове на цвећарско и посластичарско одељење, где су већи трошкови и где је већина наших чланица.

## II.

### Суботичкиња.

Записник одборске седнице „Добротворне задруге Српкиња“ у Суботици 27. априла 1888. држане под председништвом г. Е. Мучалове у присуству: Марије Зарићке, Марије Рајићке, Кристине Димитријевићке, Јелене Недељковићке, Анке Кароновићке, и Савете Манојловићке.

Бележи: Ђорђе Гојковић.

Бр. 10. Председница јавља, да је овдашња I. женска задруга мађарска позвала нашу задругу, да из своје благајне одреди какви прилог у помоћ поплављеника у Угарској и изабере из своје средине три чланице, које ће ову задругу заступати у заједничкој скупштини, што ће све овде постојеће женске задруге одржати 9. маја о. г. по римском у цели, да се приреди у корист поплављених страдалника забава или дилетантска представа, и да и осим тога покрене се скупљање добровољних прилога — Из задружине благајне одређује се прилог од 15 фр. и именује се г. г. Кристина и Савета Манојловићка под председништвом г. Е. Мучалове, које ће задругу на заједничкој скупштини заступати, и у име њено учествовати у приређењу опште забаве.

Бр. 11. У питању, да ли ће се од стране ове задруге особено приредити каква летња забава-мајалес у част члановима српског народног позоришта, — Закључено: држати летњу забаву мајалес у шуми варошкој 9. маја о. г. са улазном ценом од 50 н. и чланове срп. нар. позоришта позвати као задружне госте. Овај мајалес приредиће се у заједници са местном срп. певачком дружином, ученицима и ученицама срп. осн. школе суботичке. У то име има се позвати певачка дружина на изјашњење: пристаје ли на оваку заједничку летњу забаву, тако и местно српско учитељство, и по том да се одржи мешовити одбор из чланова пев. дружине и ове задруге у недељу 1. маја о. г.

### Записник

о одборске седнице „Добротворне задруге „Српкиња“ у Суботици 3. маја 1888. држане.

Председава: Е. Мучалова.

Бележи: Ђ. Гојковић.

Присутне: Анка Карановићка, Марија Зарићка, Јелена Недељковићка, Јелисавета (Лила) Гојковићка, Марија Рајићка, Јулка Димитријевићка, Савета Манојловићка, Др. Плата Добројевић благајник. Од стране српске пев. дружине: Милева Павковићева, Милка Тубићева, Зорка Гаванска и Богдан Димитријевић; — Ђорђе Крнајски учитељ.

Бр. 12 Председница позива присутне чланове српске пев. дружине на изјашњење, хоће ли пев. дружина ступити у заједницу с овом задругом, да се одржи заједничка летња забава у вар. шуми.

Богдан Димитријевић у име певачке дружине изјављује, да ће поједини чланови дружине од своје воље учествовати у забави, али дружина сама због терета плаћања свога коровоће без субвенције, коју је досад од црк. општине уживала, корпоративно неће, нити прима на себе какав трошак или издатак.

Поводом ове изјаве председница пита одбор, остаје ли при своме закључку под бр. 11, да сама без пев. дружине приреди забаву, или да то иде у име грађанства? — Одбор остаје при своме закључку, да приређење забаве иде у име добротворне женске задруге, и да се позову чланови срп. народне позоришне дружине као задружни гости; а у случају, ако буде дефицита, подмирење истога прима на себе г. Е. Мучалова подпредседница. Улазна цена повишује се на 60 н. и каса ће се отворити у 5 сати по подне.

Бр. 13. Удружене све овдашње женске задруге из заједничке седнице своје од 9. маја п. н. шаљу и на ову задругу табак за купљење добровољних прилога у корист поплављеника. — Пошто се од стране ове задруге већ купили не давно добровољни прилози за погорелце у В. Кикинди, то одбор не налазећи за пробитачно поново оптерећивати и онако малену српску публику, која прилаже, табак задржава код себе подпредседница г. Е. Мучалова, и примаће прилоге и увести у списак само оне, који јој се својевољно пошљу.

### Јавна признаница.

(Продужење.)

по 60 новч: Венцел Ружка, Чета Савић, Ката Никифоровић; по 50 нов: Младен Винцанов, Андрија Коловачки, Жива Велисављевић, Јоца

Ердељан, Маца Лујански, Коста Цветковић, Тока Панаотовић; по 40 новч: Пера Девић, Рада Маџаров, Иван Турински, Игњат Мошорински; по 2 нов: Тока Радаковић; по 30 нов: Ника Јанковић, Гига Вујичин, Матеја Драгошев Стеван Гроздан, Миша Ерђан; по 20 новч; Тока Ерђан, Аца Радованчев, Тока Момиров, Душан Чобанов, Урош Ђукић, Лука Несторов, Младен Стојаков, Љуба Девић, Ђурица Јованов, Андрија Козловачки, Јоца Гардиновачки, Раца Молдован, Лаза Тодоров, Ника Козловачки, Тоша Драгошев, Милан Козловачки, Милан Турински Марта Кирђански, Цуна Турински, Маша Турински, Тока Радојчин, Јова Тарчуљ, Паја Попов, Стеван Ереки, Мита Мирков; по 15 новч: Иса Мијатов, Ђерђ Шебсштајен; по 14 новч: Рада Гардиновачки; по 10 новч: Влада Мартинов, Аца Лолић, Тока Козловачки, Игњат Лацков, Јаша Турински, Жива Козловаки, Тока Велисављев, Коста Цветков, Кузман Гардиновачки, Марко Мирков, Миша Молдован, Маца Туринска; скупа 42 форината 36 нов.; по 50 кила шенице: Тоша Сланкаменац, Аца Куручки А, Маша Маџаров; по 25 кила шенице: Цвета Маџаров, Мита Гардиновачки, Ацко Девић мл, Мида Ђурђин, Ђорђе Милић, Тока Девић ст; по 15 кила шенице; Арса Ворчић; по 10 кила шенице: Јоца Мошорински, Јоца Девић, Пера Босић, Милка Милин, Нића Ворчић, Јаша Коларов, Ката Радованчев, Рада Турински, Маца Ердељан, Јоца Ђукић, Мила Земунска, Јефта Радованчев, Миша Радованчев, Тока Мијатов, Мита Бакалов, Прока Босић, Матеја Радованчев, Ана Девић ст., Сава Недић, Живко Мирков, Ника Даић, Мија Козловачки, Тока Миља, Коста Недић, Сава Мијатов, Лука Ђукић, Жива Козловачки, Никола Девић, Тоша Николић, Јоца Петровачки, Влајко Поштин, Аца Куручки мл, Тока Сенђански, Марко Даић, Јоца Ворчић, Гига Козловачки; по 8 кила шенице: Јоца Савин, Нико Миља, Иван Мијатов, Пера Лазаров, Илија Латовљев; по 6 кила шенице: Марко Гардиновачки, Тана Мартинов, Јана Мартинов; по 5 кила шенице: Игњат Гардиновачки, Гаца Маџаров, Жива Милин; по 3 кила шенице: Тока Босић, Рада Поштин, Јоца Аврамов, Тана Недић, Јуца Попова, Тина Савин, Миша Мартинов; Љуба Мартинов, Мита Недић; по 2 кила шенице: Лаза Радованчев, Гига Богданов, Мита Гроздан, Марко Гроздан, Сима Радованчев, Коста Цветков, Цвета Козловачки, Нића Мирков Гига Попов; срега 10 мценти и 44 кила шенице, продата по 6 фр. 30. новчића. мцента, износи

65 фр. 36 новчића., по 10 кила кукуруза: Лаза Гардиновачки, Жива Соларов, Жива Пурков, Васа Мирков, Ђорђе Милић, Љуба Мирков; по 8 кила кукуруза: Аца Николић; по 5 кила кукуруза: Лаза Флорин, Глиша Ђукић; по 2 киле кукуруза: Сима Сеђански, Ката Ворчић, Младен Стојаков, Кузман Гардиновачки; свега 1 мцента и 20 кила, продато за 7 фр. Цакова поклонили; Тоша Сланкаменац 5, — Живко Вуков 4 — Матија Најгрешл 3 — Нети Штрајбер 3. — свега 15 цакова, продати за 2 фр. 65 новч, — и тако свега са готовим новцем 117 фр 78 новч.; скупио гдн. Љубомир Марков; по 1 фр: Марија Стаић, Слобода, Жива Рацков, Сима Ружић; по 60 новч; Мита Табаков; по 50 новч: Љубомир Груичић. Ника Ружић, Светозар Винцановић, Христина Поповић, Маринка Николић, Стева Јанковић, Пера Ђурчин, Мита Берберски, по 40 новч. Игња Ереки; по 30 новч: Мара Попов, Мита Павлов; по 20 новч: Мита Табаки, Цветко Цвеић, К Гунга, Рада Срданов, Шандор Димитријевић, Јакоб Ек, Тома Деспотов, Жива Анђел, Васа Крунић, Јоца Аршинов, Мита Попов, Аца Табаков, Јоца Грубачки; по 0 новч; Исидор Бухбинтер; свега 11 фр, 30 новч: по 10 кила шенице; Крста Кирђански, Паја Вуков, Тока Димитријевић, Манол Рацков, Миша Ђурчин, Тока Јанкалидац, Пера Цветковић, Сима Рацков, Вита Турински, Ђира Рајков, Совра Кирђански, Паја Вуков, Васа Стаић, Рада Живков, Пера Грубачки, Милош Кирђански, Раца Ђурак, Милан Попов, Мита Пирошев, Дача Табачки, Ђорђе Смедеревац, Тока Рацков, Јоца Граор. Аца Цветков, Мита Цвеић, Миша Вујин, Жива Ђурчин, Тана Релин; по 5 кила шенице: Кузман Вуков, Цвета Госпођиначки, Н. Ђурак; за продату шеницу 26 фр. 81 новч; по 10 кила кукуруза: Марта Груин, Тока Цвеић, Паја Ађин, Паја Попов; за продат кукуруз 2 фр. 70 новч. и тако свега 40 фор. 90 новч. Скупио гдн. Јован Анђелић: по 1 фр: Амалија Мучалов; по 1 фр: Шандор Адамовић; по 50 новч: Младен Винцанов, Јоца Настић, Васа Секулић, Паја Ристић; по 40 новч: Јован Анђелић, Леонтије Турински, Миша Љубомирски, Лука Ворчић, Катича Димитријевић, Светозар, Јанковић, Светозар Настић; по 30 новч: Тоша Радојчић; по 20 новч: Ленка Богојевић, Јаша Борзан, Сава Делић; свега 8 фр. 70 новч; Скупила гђца Нимфадора Ђорђевићева: у I. женском разреду од ученица 1 фр. 30 новч; Скупила гђа Емилија Мунчића: по 5 фр: Шандор

Енгел, благајник код кредитне Банке у Београду: по 1 фр: уд. Корин рођ. Менцер, Аугустина Менцер; свега 7 форината; Скупио гдн Сава Димитријевић; по 2 фр. Сава Димитријевић; по 1 фр: Арса Ранисављев, Јоца Богданов, Раца Николин, Ј. Крстић, Жива Ђурчин; по 50 новч: Шандор Свиларов; по 40 новч: Паја Бежунар, Ђока Мошорински; по 25 новч: Жива Мирч; по 20 новч: Жива Леваић, Маца Милин; по 10 новч: Мита Цвеић; по 50 кила шенице: Паја Попов; по 10 кила шенице: Жива Тодоров, М. Тодоров; по 10 кила кукуруза: Ђорђе Истрат, Мита Леваић, Тоша Леваић, Мита Истрат, Ника Леваић, Паја Радић, Јоца Срданов, Марко Шарић, Мита Вуичин; у готовом 9 фр. 25 новч., за продату шеницу и кукуруз 8 фр. 40 новч, свега 17 фр. 65 новч; Скупио Паја Поповић: Мита Живановић 4 фр.; Свега скупиљено: 522 фр. 44 новч., трошак 2 фор. 10 новчића, остаје чистих фор. 520.34.

Скупила Сентомашка добротворна женска задруга: Српска прав. школ. општина ф. 100, —, Женска добротворна задруга 25.—, I. срп. задруга за узајамно помагање и штедњу 10 —, По 5 форинти: Милан Дунђерски Стеван Дунђерски Софија Загорица Тоша Ђорђевић Јелена Дунђерска са породицом 10. ф. Глиша Манојловић 5.—, Лазар Гавански 5.—, Исидора Дунђерска 5.—, Адам Николић фор. 3 —, Лазар Манојловић брата 3 —, Аћим Ковачевић 2 —, Шандор Манојловић 1.—, Ђока Рунић —.50 Мара Шандора Иванића 1.—, Филига Јакоб 1.—, Ана Теофановић — 50, Стеван Дедакин —.40, Љубица Гаванска 1. —, Павао Манојловић 1.—, Јован Теофановић 1.—, Коста Манојловић 1 —, Исидор Каћански —.50, Мата Кулачин —.20, Андрија пл. Сарић 1.—, Софија Манојловић 1.—, Сима Николић 1.—, Кристина Попсавина 1.—, Даринка Стојић 1.—, Лазар Дињашки 1.—, Наста Дињашки 1.—, Милош Дињашки 1.—, Леса Сефкић —.50 Јулка Б. Плавшић 1.—, Евица Путник —.50, Паја Павлов, Марија Вилип 1.—, Милица Хацић 5.—, Милица Радосављевић —.40, Лазар Николић 1.—, Милеса Стефановић —.50, Јулка Иванић 1.—, Марија Мајинска 1.—, Др. Милутин Мајински 1.—, Милош Рунић — 40, Ана Каћанска 3.—, Евица Кеслер —.30, Миливој Рунић —.50, Сима Алексијевић 2.—, Јулка Манојловић 2.—, Јулка Дунђерска 5.—, Танасија Каћански —.40, Ленка Каћанска 1.—, Јулка Каћанска 1.—, Александар Стојановић —.40, Софија Дракулић 2.—, Тоша Гавански 5.—, Ни-

кола Н. Николић, 1.—, Илија Јанковић 4.—, Милош Продановић 2.—, Нестор Белић 2.—, Исидор Везилић —, Леса Нићин 2.—, Лазар Каћански парох 2.—, Васа Нићин 2 —, Ђорђе Р. Стефановић 2.—, Аца Ђорић 1.—, Љуба Нићин 1.—, Сава Пивнички 1 —, Паја Павлов 1.—, Јеврем Миковић 1.—, Гавра Гергуров 1.—, Драгиња Лончарић 1.—, Паја Продановић 1.—, Паја Белић 1.—, Стеван Попов 1.—, Јеврем Пивнички 1.—, Сава Каћански ст. 1.—, Јован Настић 1.—, Мита Ђорђевић 1.—, Јулка Дунђерска и Новак Голубиск 1.—; Мита Лекић 1.—, Аришко Сивачки Мита Продановић 1.—, Херман Грос 1.—, Гавра Антић 1.—, Сима Карапанџић 1.—, Тоша Зурковић —.60, Рада Гложански —.60, Рада Дебељачки —.50 Сима Дебељачки —.50, Ђока Миковић —.50, Лука Зурковић —.50, Љубица Радосављевић —.50, Стеван Пивнички —.50, Кристина Јанковић — 50, Сава Каћански мл. —.50, Јован Савић —.50, Јеврем Славнић —.50, Мирко Продановић —.50, Милан Настасић —.50, Стеван Попић — 50, Стеван Крњетин —.50, Катарина Станимировић —.50, Јулка Продановић 50 н. Ђока Дјеланић —.50, н. Сима Шијачић —.40, Јелена Николић —.40, Нестор Кнежевић —.40, Ласа Дебељачки —.40, Неца Шијачић —.30, Виша Јакнић — 30, Рада Цветнаров —.30, Рада Алоргић —.20, Паја Кишдобрански —.20, Кузман Манојлов —.20, Милош Кечицки —.20, Васа Лекић —.20, Милан Мрђанов —.20 Пера В Пивнички —.20, Тима Пивнички —.20, Мита Срђенов —.20, Вад Андрија —.20, Илија Крњетин —.16, Илија Славнић —.12, Влада Миковић —.10, Војин Гложански —.10, Наталија Николић —.10, Паја Шијачић —.10, Марко Туторов —.10, Пера Кишдобрански 1.—, Исидор Кирјаковић из Турије 1.—, свега 300.38. Приложише у рани: Новак Дебељачки, Пера Лекић, Мита Пивнички, Милош Симин, Криста Каћанска, Коста Пивнички, Пера Попов, Милош Милошев, Пера Пивнички, Станко Милинов, Милина Пивничка. Добивено за 168 кила жита по 6.50 10.92, за јечам и кукуруз 1.50, свега 312.70 Трошак: За писмо —.15, за послато рубље —.62, I. сандук —.40. = 1.27. Шаљемо ф. 311.43.

До сад укупно 3194 ф. 58 н. која је свота на своје одређење послата.

Потписана задруга изриче племенитим прилагачима своју тошу захвалност.

У В.-Кикинди 13. мај 1888

Н. Јовановић,  
тајник.

Нина Петровић,  
председница.

**Јавна захвала.**

Суботичка добротворна задруга Српкиња сваке године поклања сиромашним ученицама, српске ж. школе памука, конца вунице, игала за женску ручну радњу, да би се и та деца са осталим обучила томе, и преко својих изасланица надзирава часове одређене за женски ручни рад. Ове године беху као задружне изасланице на испиту ж. школе српске, подр. Е. Мучалова, Јелисавета Гојковића и Олга Коларијева, и с радошћу су искусиле, да ове године много више и лепше радње имају задружне питомице него лане. Поводом тим после благодарења, које је 19. јуна о. г. обдржано, при читању разредница и свечаном распусту дечијем г. Емилија Мучалова обдарила је четир сиром. девојчице, које су највише и најлепше радње показале за труд и прилежање сваку са једним сребрним цванциком. Осим тога г. А. Пајевић имао је доброту послати лане више комада у лепом повезу разпог поучног садржаја књига, а ове године 20 ком. са жељом, да се као испитни дарови поделе међу школском децом, а некоје књиге популарног садржаја, нека се поклоне одраслијој српској младежи за читање. Учитељи српски изјављују овде у име обдарене младежи српске суботичкој добротворној жен. задрузи г. Пајевићу и гђи Мучаловој јавну захвалу.

**ЧИТУЉА**

**Христина Кириловића.** Ово је друга жртва, коју је неумитна смрт уграбила ове године из породице г. Глише Кириловића нашег грађанина. Фебруара месеца, о. г. истрже му из породичног круга примерну ћерку *Лујзу*, у 24. години јој, а 2. (14.) јуна о. год. покои још млађи један живот ћерку му *Христину* тек у 15. години живота јој. Христина је свршила овде у Новоме Саду четир разреда српске више девојачке школе с врло добрим и одличним успехом и продужила је науке своје на сомборској учитељској школи, где је по свој прилици, тек у најбољем развоју свом пала као жртва своје превелике марљивости и честољубља, која су је пратила кроз сав школски живот. Била је дошла зимске да испрати своју старију сестру до вечне куће,

па се на брзо после тога поболе. Тада још није ни сањала, да ће после три месеца доћи у хладни загрљај својој милој сестрици. — Христина је била вредна и примерна ученица, пуна лепе наде за учитеље и родитеље; добра и искрена пријатељица. Умрла је у наручју својих тужних родитеља, и сахрањена је  $4/16$  јуна; испраћена од многобројног грађанства и срп. више дев. школе као својих сестара, које су јој за успомену положили леп венац од свежа цвећа с траком и натписом: „својој другарици, ученице срп. више девојачке школе“. Лака ти црна земља и вечна успомена млађана, душице!

**Мига Поповић.** 9. јуна о. г. затворио је у Будапешти за увек очи даровит песник српски Мита Поповић. Њега познају наше миле Српкиње, он је њима много певао, он је њих јако поштовао и високо песничким заносом уздизао. Његових топлих песама било је у свима нашим белетристичним листовима, а 1884. г. изишле су скупљене у једну књигу. „*Черго моја чергице*“, „*Сабљо моја димшићко*“, „*Море ми је љубав моја*“ и др. што се тако радо певају у друштву и на позорници нашеј, излив су Митине песничке душе. Писао је лепим успехом и драме, које се радо гледе са наше позорнице. Нека му је леп и вечан спомен међу нама!

**Фридрих III.** цар немачки, краљ пруски испустио  $3/15$  јуна о. г. своју племениту душу у својој 57. г. Немачки народ погодио је ево и други тежак udaraц. Марта месеца о. г. изгубише цара Вилхелма, а ево сад и јединца сина му и свог љубимца Фридриха III. Њега ће наследити на престолу, син му Вилхелм, Виктор, Алберт, који је рођен 1861. г.

**ОДГОВОРИ.**

**Онима,** што желе дивот корице. Пријавило се за корице само 9 наруџбина, а то је мало. За то ћемо оставити ствар до краја ове 1888. године, па ћемо онда поново позвати наше претплатнике на то. Тада ће се ваљда пријавити више, јер ће доћи на ред и ова текућа година.

Корице ће се сваком готове послати, па ће дотични дати своје књиговесцу да утврди, а неће се листови овамо слати, као што неки мисле.

**Милице Влачић Метковић.** Изволите се обратити тамо на каквог лекара, па ће Вам он објаснити изближе ствар. Овако се не може о том специјалном предмету објашњавати.

Гђици Ј. Ј. у Т. Писаћу вам кроз који дан

**САДРЖАЈ:** 1. Српска мајка. Посрбљено. Лазар Николић. — 2. Кућа и школа. А. В. — 3. Зашто се највише осиромаше? — 4. Дописи из Новог Сада и Ст. Бечеја. — 5. Белешке. — Из просвете. — За домаћине. — Зарад здравља. — Разно. — 6. Рад добротворних задруга. — Новосаткиња. — Суботичкиња. — Јавна признаница кикинђанака. — Јавна захвала. — Читуља. — Одговори.

**Власник:** Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња. — Издаје и уређује: Аркадија Варађанин.